

Гавриленко Світлана

ORCID 0000-0001-7950-2545

Викладач кафедри іноземних мов,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: svetik.tashlyk@gmail.com

Кашпур Світлана

ORCID 0000-0001-8683-1443

Викладач кафедри іноземних мов,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: lanagirrl@gmail.com

Сіроштан Яна

ORCID 0000-0002-1405-3475

Викладач кафедри іноземних мов,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: yana.polulyakh@gmail.com

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розкрито можливості використання цифрових технологій на заняттях з іноземної мови та їх упровадження в освітній процес.

У зв'язку зі стрімким розвитком технологій та їх проникненням у всі сфери життя суспільства, необхідно вивчати та впроваджувати їх у процес навчання для забезпечення ефективного та інтерактивного засвоєння навчального матеріалу. Особливо актуальним це є у контексті вивчення іноземних мов, адже це дає змогу урізноманітнити навчальний процес, активізувати зацікавленість та мотивацію студентів, сприяє розвитку критичного мислення, що відповідає сучасним викликам освітнього процесу.

Метою роботи є аналіз доцільності та ефективності використання цифрових технологій та можливості їх упровадження під час викладання іноземної мови.

Методологія дослідження. Для отримання найбільш значущих результатів дослідження застосовано методи теоретичного аналізу, зіставлення, порівняння, систематизації та узагальнення.

Наукова новизна. У статті окреслено особливості та переваги використання інфографіки та онлайн-інструментів у процесі навчання іноземної мови. Запропоновано для аналізу приклади інфографік (Mind Maps) та різноманітних онлайн сервісів (Genially, Canva, Gattta App).

Висновки. Упровадження цифрових технологій під час викладання є актуальною темою в сучасній науковій спільноті. Досліджуються особливості та роль цифрових технологій та інструментів і вивчаються закономірності їх у викладанні іноземних мов. Доведено, що за умов продуманого використання онлайн ресурсів та інфографік, процес вивчення іноземних мов стає більш інтерактивним та сприяє ефективному опануванню мовних компетентностей. Детально охарактеризовано зразки онлайн інструментів та ресурсів, які є оптимальними для застосування під час занять із іноземної мови. Перспектива подальших досліджень полягає в створенні технології поєднання зазначених цифрових технологій із іншими методами творчої діяльності під час викладання іноземної мови.

Ключові слова: цифрові технології, інфографіка, онлайн ресурси іноземна мова.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими або практичними завданнями. Світова глобалізація, стрімкий розвиток цифрових технологій та штучного інтелекту надають не тільки нові можливості для організації навчального процесу, а й ставлять перед викладачами іноземних мов нові виклики. У сучасному інформаційному суспільстві використання цифрових інструментів створення освітнього контенту є невід'ємною складовою під час викладання

іноземної мови. Інноваційні платформи для генерування візуальних матеріалів сприяють індивідуалізації навчання, інтерактивності та гнучкості у подачі матеріалу. Однак, не лише використання самих цифрових технологій робить процес подачі мовного матеріалу ефективним, а й їх доречне поєднання та підбір. Тому, вважаємо необхідним дослідження можливостей упровадження цифрових технологій під час вивчення іноземної мови.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питання використання цифрових технологій привертає увагу великої кількості не тільки зарубіжних, а й вітчизняних науковців, у результаті чого з'явилася низка наукових публікацій, що окреслюють це питання. Серед них варто згадати Д.І. Просяну, яка займається вивченням онлайн-інструментів для розвитку інформаційно-аналітичної компетентності, А.Г. Ноздрачову, яка досліджує питання використання інфографіки на заняттях з англійської мови. Крім того, проблеми ефективного використання цифрових технологій розкрито у працях Л.І. Морської, Н.Ю. Фоміних, П.І. Сердюкова, В.Г. Ліхощерстової, Н.В. Орлової, О.І. Агапової, А.О. Кривошеєвої, Р.С. Гуревич, М.І. Жалдак, В.Е. Краснополського, А.В. Соломахи, Л.О. Доложевської, О.М. Кохан, О.Г. Магден, Н.О. Михайлової, Т.М. Рідель та інших.

Метою статті є обґрунтування необхідності використання цифрових технологій під час вивчення іноземної мови, аналіз можливостей використання інфографіки та онлайн-інструментів викладачами під час викладання іноземної мови.

Висвітлення процедури теоретико-методологічного та/або експериментального дослідження із зазначенням методів дослідження. Для досягнення поставленої мети було здійснено огляд та системний аналіз наукових публікацій українських учених щодо питань особливостей впровадження в навчальний процес цифрових технологій; порівняння та синтез теоретичних розвідок щодо використання цифрових технологій у навчанні, узагальнення і систематизацію теоретичного матеріалу з проблеми дослідження.

Виклад основного матеріалу. Продуктивність та ефективність мовної комунікації залежать від багатьох чинників, серед яких важливе місце посідає вміння мовця виділити в інформаційному потоці певні дані, структурувати їх, побудувати логічне висловлювання та донести до слухача головну думку. Дієву допомогу в досягненні цих цілей може надати використання інфографіки. Інфографіка — це візуальне представлення інформації, даних або знань, яке допомагає легко й швидко сприймати навіть складний матеріал. Вона поєднує текст, графіку, іконки, діаграми, таблиці, карти та кольори. У більш складному вигляді інфографіка може комбінувати фотографії, текстові блоки, реконструкцію подій, бути представлена у вигляді коміксів, карикатур, емблем чи ілюстрацій. Використовується будь-який образ, але він має ефективно передавати дані й виконувати конкретні завдання. Інфографіка дає можливість уявити великий обсяг різної інформації в організованому й зручному для сприйняття вигляді [2, 7].

Студентам також візуальне сприйняття інформації із зображеннями подобається набагато більше, ніж просто суцільний сухий текст, тому було б неправильно ігнорувати застосування інфографіки в освітній сфері.

У сучасних реаліях інфографіка активно застосовується на заняттях із іноземної мови, оскільки дає змогу акцентувати на:

- Візуалізації слів і понять, що сприяє кращому запам'ятовуванню.
- Інтерактивності – підвищує інтерес студентів до матеріалу.
- Спрощенні складного – граматика, лексика, правила подаються стисло та зрозуміло.
- Розвитку критичного мислення – студенти аналізують візуальну інформацію.

Приклади використання інфографіки під час вивчення іноземної мови:

- Тематичні постери з новою лексикою.
- Граматичні таблиці та схеми.
- Наочність для підготовки усних виступів чи проєктів.
- Порівняльні діаграми культурних особливостей країн, мови яких вивчаються [2, 8].

Доречними форматами роботи на заняттях з іноземної мови із залученням інфографіки вважаємо такі:

- Розповіді про минулі події за хронологією: збір фактів про певний період та організація їх у своєрідну лінію часу (наприклад, під час вивчення часових граматичних конструкцій), доповнення це малюнками чи схемами та представлення розповіді з опорою на власноруч створену інфографіку-опору.
- Обговорення щодо майбутньої кар'єри: складання візуальних резюме з описами своїх навичок та вмінь, а також досвіду в певних сферах.
- Створення «портрета» однокласника: студенти вивчають акаунти свого однокласника в соцмережах та створюють його візуальний портрет: хобі, захоплення, улюблені книги та фільми тощо.

Ще одним різновидом роботи з наочністю під час занять з іноземної мови є побудова ментальних карт, або карт пам'яті (Mind maps). Саме завдяки чіткій структурі та можливості систематизувати матеріал Mind maps широко використовується в навчальних цілях. Адже застосування такого інструменту знаходить своє відображення в опануванні нового матеріалу, його закріпленні та узагальненні, під час підготовки доповіді, проєкту тощо.

Це техніка візуалізації мислення, унікальний і простий метод запам'ятовування інформації як у вигляді цілісного образу, так і в словесній формі. Цей термін має безліч синонімів: асоціативна карта, діаграма зв'язків, карта знань, ментальна карта, інтелект-карта, карта думок, карта розуму.

Mind maps – це своєрідний інструмент, що дає змогу мислити, використовуючи весь свій творчий та інтелектуальний потенціал. Це розробка Тоні Бьюзена – відомого письменника, лектора та консультанта з питань інтелекту, психології навчання й проблем мислення. Саме він став популяризатором ідеї інтелект-карти як ефективного способу роботи з інформацією. Подальшу розробку ця ідея отримала у спільних працях Тоні Бьюзена та його брата Баррі Бьюзена «Працюй головою» і «Супермислення», у яких mind mapping розглянуто як «можливість структурувати та відточити свої ідеї й думки, виділити основні моменти та виявити зв'язки між ними [8, 152].

Для того щоб діаграма зв'язків була максимально ефективною, необхідно керуватися декількома правилами:

- У центрі розташовується головна мета (проблема, ідея).
- Від центру виходять гілки з основними передбачуваними відповідями на запитання, вирішення проблеми або розвиток ідеї.
- Кожна гілка теж може розподілятися далі. У такий спосіб усе вибудовується від головного до другорядного.
- Замість фраз записуються тільки ключові слова, що несуть основне смислове навантаження [8, 155].

Наприклад, на заняттях з іноземної мови цей метод доцільний:

- 1) у разі вивчення нової лексики за темами, під час роботи з фразовими дієсловами;
- 2) для складання монологічного висловлювання;
- 3) для роботи з граматичним матеріалом (наприклад, правило чи граматична конструкція з основними характеристиками й прикладами використання).

Застосування інтелект-карт на заняттях з іноземної мови дає змогу організувати індивідуальну, групову та колективну діяльність, а також Mind maps можна використовувати для представлення результатів проектної діяльності. У створенні подібних карт задіюються уява, творче та критичне мислення і всі види пам'яті: слухова, механічна, зорова, що сприяє опануванню більшої кількості матеріалу за обмежену кількість годин, передбачених на курс. Особливої актуальності наразі набуває застосування Mind maps у форматі дистанційного навчання. Викладач під час відеоконференції легко може показувати такі картки в режимі демонстрування: як зображення на комп'ютері або безпосередньо на освітній вебплатформі [7].

Крім того, їх навіть можна створювати разом зі студентами онлайн. Для цього варто послуговуватися такими інструментами:

- XMind – умовно-безкоштовна програма для створення інтелектуальних карт, що має достатню кількість сучасних шаблонів, стилів і форм, зручна та інтуїтивно зрозуміла у використанні.
- MindMeister – програма з яскравим і зручним інтерфейсом, для використання необхідна реєстрація на порталі. Безкоштовно дозволено створити не більше трьох діаграм зв'язків. Сервіс має стандартні шаблони й надає можливість завантажувати зображення. Головна перевага програми полягає в тому, що вона має функції ділитися посиланням на діаграму та залишати коментарі. Малювати карти легко й просто.
- MindMup – пропонує безкоштовне використання для карт до 100 КБ. Програма проста у використанні, є швидкі посилання для всіх основних потреб – від зміни кольору кожного вузла до додавання докладного тексту й прикріплення файлу. Безкоштовні карти автоматично видаляються через пів року, але це чудовий варіант для невеликих проєктів.

Окрім інфографіки, наразі існує велика кількість інших цифрових інструментів, які значно полегшують та урізноманітнюють навчальний процес. Одним з них є Genially – мультизадачний онлайн-сервіс для створення презентацій, інтерактивних зображень, карт, звітів, вікторин, плакатів, відео, стрічок часу, ігор та віртуальних посібників. Сервіс містить понад тисячу різноманітних шаблонів, за допомогою яких можна легко і швидко створювати інтерактивний контент. Інтерактивність дозволяє додавати коментарі до об'єктів, відкривати спливаючі вікна, робити гіперпосилання на слайди проєкту та зовнішні ресурси [6].

Genially зберігає весь контент, що додається в хмарному сховищі, що дозволяє залишити незакінчену роботу над проєктом і продовжити її на іншому комп'ютері. Також, платформа підтримує спільну роботу, це означає, що користувачі можуть одночасно працювати над одним проєктом з іншими людьми, разом створюючи контент на основі спільних ідей. До кожного розділу є відеоінструкції, де покроково продемонстровано особливості роботи з сервісом.

Genially є потужним інструментом, який надає широкі можливості для створення інтерактивного освітнього контенту. Існує багато способів використовувати цей інструмент у процесі викладання іноземної мови. Серед найпоширеніших – створення інтерактивної презентації, цифрових квест-кімнат, інфографіки, віртуальних екскурсій, вікторин, роздаткових матеріалів (флаєрів, графіки, QR-кодів). Окремо слід виділити можливості Genially у сфері створення інтерактивних ігор. Використовуючи цей

інструмент, викладачі можуть розробляти навчальні ігри, які сприяють активному засвоєнню граматичного та лексичного матеріалу. Ігри можуть містити елементи квестів, головоломок, а також інші форми взаємодії. Застосування таких інноваційних підходів сприяє розвитку критичного мислення та креативності серед студентів, роблячи процес вивчення іноземної мови більш ефективним та сучасним [3, 119].

Заслужує на увагу і Gamma App – інноваційна платформа для створення презентацій, яка використовує можливості штучного інтелекту для автоматизації структури, контенту та візуалізації ідей. Робота з сервісом проста та інтуїтивно зрозуміла. Процес створення презентації супроводжується рекомендаціями, попередженнями та покроковими покажчиками. Платформа Gamma App має вбудований особистий асистент – Gamma Assistant, який може допомогти користувачам за допомогою голосових команд [5].

Gamma App пропонує три унікальні варіанти роботи: створення презентації на базі наявного тексту, генерація презентації з нуля або редагування вже існуючого документа. Найцікавіший варіант – створення презентації «з чистого аркуша», коли достатньо просто вказати тему. Налаштування презентації відбувається протягом кількох хвилин. Необхідно обрати тип документу, вказати бажану кількість слайдів, встановити мову та ввести тематику, після чого штучний інтелект розпочне роботу, створюючи структуру та наповнення презентації. У користувача буде змога налаштувати обсяг тексту на слайдах та обрати джерела зображень.

Ще однією характеристикою сервісу є автоматичний дизайн – сервіс пропонує кілька готових кольорових схем та шаблонів. Після генерації презентації у користувача є повний інструментарій для редагування: можна змінювати картинки, додавати нові об'єкти, коригувати текст. Gamma App дозволяє одразу створити онлайн-презентацію з можливістю копіювання посилання або QR-коду аби поділитися нею, зберегти документ у форматі PDF або експортувати у PowerPoint для подальшої роботи та редагування [5].

Платформа Gamma App дозволяє користувачам створювати цікаві та ефективні презентації, які залучають аудиторію та сприяють кращому засвоєнню інформації. Викладач іноземної мови може використовувати цей цифровий інструмент як для створення методичних матеріалів (вправ, тестів та ігор, що залучають студентів до освітнього процесу), так і для розробки навчальних презентацій відповідно до тематичного наповнення дисципліни.

Оскільки платформа працює з вже існуючим контентом, її цінність також полягає в тому, що за її допомогою можна оновити створені раніше матеріали: змінити застарілий дизайн презентації або осучаснити її інформаційне наповнення. Застосування Gamma App у процесі викладання іноземної мови особливо доречне під час вивчення граматичних тем на різних рівнях володіння мовою. Візуальний компонент навчання полегшує сприйняття студентами граматичного матеріалу, заохочує їх до навчального процесу.

Платформа Gamma App надає змогу користувачам спільно працювати над своїми презентаціями з іншими людьми. Користувачам можна давати доступ до своїх презентацій іншим або надсилати посилання на свої презентації. Користувачам також можна коментувати, редагувати або додавати свої ідеї до презентацій інших користувачів. Під час практичних занять з іноземної мови цю можливість в режимі реального часу можна використовувати з метою обміну думками під час обговорення дискусійних питань, для створення навчальних проєктів у парах чи групах, для комунікації між студентами.

Ще одним цифровим інструментом створення контенту є Canva, яка представляє собою платформу графічного дизайну з більше ніж 250,000 шаблонами, на основі яких можна створити власні документи, інтерактивні дошки, аркуші завдань, інфографіку, діаграми, презентації, плакати, листівки, фото колажі та пости для соціальних мереж [1, 453]. Окрім готових шаблонів різного напрямлення платформа містить унікальні шрифти та графічні елементи: наліпки, фігури, таблиці, анімовані об'єкти, фото, а також відео та аудіо треки. Canva легка у використанні, адже має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс та дозволяє навіть початківцям легко створювати візуальний контент.

З точки зору практичного застосування під час викладання іноземної мови, Canva має багато можливостей. Для пояснення студентам нового граматичного матеріалу доцільно створити презентацію. На платформі доступні декілька режимів її демонстрації: повноекранний, режим доповідача з переглядом приміток і наступних слайдів та презентація із записом екрану [4]. Також є можливість поділитись посиланням та QR-кодом на готовий проєкт.

Також Canva дозволяє створення візуального контенту за допомогою штучного інтелекту. З функцією Magic Media можна генерувати унікальні зображення та відео, редагувати фотографії та створювати дизайни будь-якої складності. Під час практичних занять студенти можуть згенерувати зображення, детально сформулювавши запит англійською мовою. Таким чином відбуватиметься повторення вивчених лексичних одиниць та граматичних конструкцій.

За допомогою шаблону Дошка викладач та студенти можуть колективно заповнювати таблиці та блок схеми. Такі завдання доречні під час роботи з усіма видами мовленнєвої діяльності. Наприклад, після прочитання тексту в задалегідь створеній викладачем дошці, студентам пропонується за допомогою графічних елементів відмітити теми, які згадувались у тексті.

Також Canva є інструментом створення мудборду – добірки зображень. Це ефективний навчальний метод, який допомагає студентам розвивати уяву, вміння аналізувати інформацію та працювати у команді. Створений заздалегідь викладачем мудборд може наштовхувати студентів на роздуми з приводу теми заняття. А індивідуальна чи групова робота студентів над мудбордом може бути проведена з метою створення асоціативного ряду. У такому випадку здобувачі не просто проговорюють свої думки та ідеї, вони активно залучені в їх візуальну реалізацію, що робить навчальний процес ефективнішим та цікавішим.

Студенти також можуть використовувати можливості Canva для реалізації творчих проєктів з іноземної мови, а саме створювати відео, публікації в соціальних мережах, буклети, брошури, плакати, флаери тощо. Для розвитку навичок письма можна дати студентам для заповнення шаблон резюме.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У статті доведено доцільність та необхідність використання різноманітних цифрових технологій та онлайн-інструментів під час викладання іноземної мови. Описані у дослідженні сервіси беззаперечно підходять для використання всіма учасникам освітнього процесу. За допомогою вказаних онлайн платформ заняття з іноземної мови можна збагатити, зробити цікавішими та ефективнішими для студентів. Наявні в сервісах шаблони допомагають здобувачам освіти опрацювати, структурувати та візуалізувати навчальний матеріал і дають простір для реалізації їх творчого потенціалу, а викладачам полегшують процес підготовки до заняття.

References

1. Ліхосерстова В.Г. З досвіду використання сервісу Canva на заняттях з англійської мови. *Grail of Science*. 2023. No. 27. P. 452–456. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.05.2023.072>.
Likhosherstova, V. H. (2023). Z dosvidu vykorystannia servisu Canva na zaniattiakh z anhliiskoi movy [From the experience of using the Canva service in English classes]. *Grail of Science*, 27, 452–456. Retrieved from: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.05.2023.072>. [in Ukrainian].
2. Ноздрачова О.Г. Використання інфографіки у викладанні англійської мови. *Англійська мова та література*. 2016. № 7–8. С. 7–8.
Nozdrachova, O.H. (2016). Vykorystannia infohrafiky u vykladanni anhliiskoi movy [The use of infographics in teaching English]. *Anhliiska mova ta literatura* [English language and literature], 7–8, 7–8. [in Ukrainian].
3. Просяна Д. І. Онлайн-інструменти для розвитку інформаційно-аналітичної компетентності вчителів через інтерактивні ігри. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2023. Випуск 90. С. 117–123.
Prosiana, D. I. (2023). Onlain-instrumenty dlia rozvytku informatsiino-analitychnoi kompetentnosti vchyteliv cherez interaktyvni ihry [Online tools for developing teachers' information and analytical competence through interactive games]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh* [Pedagogy of the formation of a creative personality in higher and general education schools], 90, 117–123. [in Ukrainian].
4. Canva. URL: <https://www.canva.com/>
Canva. Retrieved from: <https://www.canva.com/>
5. Gamma App. URL: <https://gamma.app/>
Gamma App. Retrieved from: <https://gamma.app/>
6. Genially. URL: <https://genially.com/>
Genially. Retrieved from: <https://genially.com/>
7. Long D. J., Carlson D. Mind the Map: How Thinking Maps Affect Student Achievement. *Network: an Online Journal for Teacher Research*. 2011. Vol. 13, Iss. 2. URL: <https://doi.org/10.4148/2470-6353.1083>.
Long, D. J., Carlson, D. (2011). Mind the Map: How Thinking Maps Affect Student Achievement. *Network: an Online Journal for Teacher Research*. 13, 2. Retrieved from: <https://doi.org/10.4148/2470-6353.1083>. [in English].
8. Orlova N. Efficiency of mind mapping for the development of speaking skills in students of non-linguistic study fields. *Наука і освіта*. 2017. №6. С.151 – 161. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/6336>.
Orlova, N. (2017). Efficiency of mind mapping for the development of speaking skills in students of non-linguistic study fields. *Nauka i osvita* [Science and education]. 6, 151–161. Retrieved from: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/6336>. [in English].

Havrylenko Svitlana

ORCID 0000-0001-7950-2545

Lecturer of Foreign Languages Department,
T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) Email: svetik.tashlyk@gmail.com

Kashpur Svitlana

ORCID 0000-0001-8683-1443

Lecturer of Foreign Languages Department,
T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: lanagirrl@gmail.com

Siroshtan Yana

ORCID 0000-0002-1405-3475

Lecturer of Foreign Languages Department,
T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) Email: yana.polulyakh@gmail.com

DIGITAL TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

The article reveals the opportunity of using digital technologies in foreign language classes and how they can be implemented in the educational process.

Due to the rapid development of technologies and their integration into all spheres of society, it is necessary to study and implement them in the learning process to ensure effective and interactive learning of educational material. This is especially relevant in the context of learning foreign languages, as it diversifies the learning process, increases students' interest and motivation, and promotes the development of critical thinking that meets the modern challenges of the educational process.

Article's purpose is to analyze the advisability and effectiveness of using digital technologies and the opportunity of their implementation during the teaching of foreign languages.

Methodology. To obtain the most significant results of the study, the methods of theoretical analysis, juxtaposition, comparison, systematization, and generalization are used.

Scientific novelty. The article outlines the peculiarities and advantages of using infographics and online tools in the process of learning foreign languages. Examples of infographics (Mind Maps) and various online services (Genially, Canva, Gamma App) are offered for analysis.

Conclusions. The implementation of digital technologies in teaching is a topical subject for a modern scientific community. Peculiarities and the role of digital technologies and tools are investigated, and their patterns in foreign language teaching are studied. It has been proven that the usage of online resources and infographics makes the process of learning foreign languages more interactive and contributes to the effective acquisition of language competencies, provided that their application is well thought-out. Samples of online tools and resources, that are optimal for use in foreign language classes, are described in detail. The prospect of further research is to develop a technology for combining these digital technologies with other methods of creative activity in teaching foreign languages.

Keywords: digital technologies, infographics, online resources, foreign language.

Стаття надійшла до редакції 19.04.2025

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор О.О. Лілік